

Linköpings kommun
kommun@linkoping.se

Rektorn vid Bäckskolan 3–6
maria.olausson@linkoping.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Bäckskolan 3–6
i Linköpings kommun

Tillsyn av Bäckskolan 3–6

Skolinspektionen genomför tillsyn i Linköpings kommun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Bäckskolan 3–6 besöktes av Skolinspektionen den 29 och den 30 maj 2012.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten på Bäckskolan 3–6 har förbättrats i flertalet ämnen. Skolenhetens egna sammanställningar visar att andelen elever som nådde godtagbara kunskaper enligt kunskapskraven i årskurs 6 år 2012 i flertalet ämnen har ökat i förhållande till året innan, då eleverna gick i årskurs 5. I till exempel ämnena religion och samhällskunskap har andelen elever som nått målen gått från att i årskurs 5 vara en minoritet till att vara så gott som alla i årskurs 6. Resultaten i årskurs 6 år 2012 i några ämnen visar på en nedåtgående trend i förhållande till elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 året innan. I till exempel fysik och kemi är det ungefär hälften av eleverna i årskurs 6 år 2012 som bedöms nå kunskapskraven.

Drygt 98 procent av eleverna på Bäckskolans två skolenheter har annat modersmål än svenska och flera är nyanlända till Sverige och har ringa skolbakgrund. Flera av eleverna har varit i Sverige drygt ett till tre år. Dessutom har skolan haft stor genomströmning av elever som endast varit på skolan kortare perioder.

Enligt rektorn är svårigheter med språket en faktor för elevernas måluppfyllelse. Därför har skolenheten de senaste åren satsat medvetet på att anställa behöriga lärare med utbildning i svenska som andraspråk och målet är att samtliga undervisande lärare ska ha någon form av utbildning i svenska som andraspråk.

Bäckskolan 3–6 har rutiner för att identifiera, utreda och ge särskilt stöd till de elever som är i behov av det. Skolinspektionen bedömer dock att åtgärdsprogrammen behöver utvecklas till sitt innehåll.

Av tillsynen framgår att skolenheten de senaste åren arbetat mycket med grundläggande värderingar, attityder och förhållningssätt för att bland annat skapa arbetsro och en miljö fri från kränkningar. Även om det är angeläget att detta arbete fortlöper bedömer Skolinspektionen att skolenheten bedriver ett målinriktat och förebyggande arbete mot kränkningar.

Av tillsynen framgår att lärarna arbetar på ett medvetet sätt för att klargöra mål och krav för eleverna och vad som förväntas av dem. Rektorn behöver dock säkerställa att lärarna regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav samt vidareutveckla de skriftliga individuella utvecklingsplanerna.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bäckskolan 3-6 i Linköpings kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Linköpings kommun att senast den 2012-10-31 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Trygghet och studiero

Planen mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Säkerställa att lärarna regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens/kursplanernas krav (Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg).
- Säkerställa att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- Säkerställa att det i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Lgr 11 anger att lärarna svarar för att eleverna får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Lgr 11 pekar också ut rektorn som ansvarig för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Skolan har en planering för elevinflytande, där det exempelvis framgår att eleverna ska ges möjlighet att påverka utvärderings- och redovisningsmetoder. I intervjuer med elever framkommer att eleverna uppfattar att det till största del är lärarna som planerar undervisningen. Elever uppger även att det skiljer sig åt mellan lärarna i vilken grad de ges möjlighet till inflytande. Till exempel nämns att de ibland ges möjlighet till inflytande över arbetssätt, som att de får välja hur de vill redovisa ett arbete, men inte på undervisningens innehåll. I Skolinspektionens enkät riktad till elever i årskurs 5 uppger över 50 procent att det bara är lärarna som bestämmer hur de ska arbeta på lektionerna. Varje år riktar Linköpings kommun en enkät till bland annat elever och resultat från 2010 visar att andelen elever i årskurs 3 som uppger att de kan vara med och planera sitt skolarbete har sjunkit de senaste åren.

Lärarna beskriver i intervjuer att de exempelvis inför nya arbetsområden försöker ta tillvara elevernas önskemål om innehåll och arbetssätt, men att diskussionen om hur en progression ska se ut på skolenhetsnivå behöver utvecklas.

Sammantaget måste rektorn säkerställa att eleverna ges möjligheter till inflytande på det sätt författningarna anger.

Författning:

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 1 Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Planen mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska varje skolenhet årligen upprätta en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra

kränkande behandling. Planen ska också redogöra för de åtgärder som avses att påbörjas eller avslutas under det kommande året samt hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Skolinspektionen har tagit del av Bäckskolans plan mot kränkande behandling som är gemensam för Bäckskolans två skolenheter, fritidshemsverksamheten samt fritidsklubben. Av planen framgår inte tydligt vad som är respektive skolenhets- eller verksamhets specifika behov och förutsättningar. De insatser som ska påbörjas och genomföras under läsåret är i flera fall generella och utgör inte konkreta åtgärder som ska vidtas utifrån den aktuella kartläggning som skolan har gjort. I intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår dock att riktade insatser ändå genomförs mot bakgrund av den aktuella kartläggningen av risk- och orosområden.

Planen saknar också en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts. Under den tid som tillsynen pågått skickades emellertid en reviderad plan mot kränkande behandling till Skolinspektionen och av den framgår en redogörelse över hur föregående års åtgärder genomförts. Skolinspektionen avstår därför från ingripande i denna del. Övriga brister kvarstår.

Rektorn måste säkerställa att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav.

Författning:

6 kap. 8 § skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

I skollagen anges att ett åtgärdsprogram ska utarbetas om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I de exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid uppgifter om elevens behov och hur de ska tillgodoses, det vill säga vilka åtgärder som ska vidtas. I ett exempel som Skolinspektionen tagit del av handlar samtliga åtgärder om att eleven ska träna sig på att lyssna och koncentrera sig. Det är således oklart vilka åtgärder som skolan sätter in för att eleven ska ges det särskilda stöd som denne har behov av. Av åtgärdsprogrammen framgår inte heller alltid hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet fattas.

Mot bakgrund av ovanstående behöver rektorn se till att beslut om att de åtgärdsprogram som utarbetas motsvarar författningarnas krav.

Författning:

3 kap. 9 § skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:*Lärarnas bedömning*

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Enligt rektorn skiftar kvaliteten på lärarnas bedömning i vissa ämnen. Det förekommer att bedömningar i olika grad baseras på elevens personliga egenskaper. I exempel på lärarnas lokala pedagogiska planeringar för läsåret 2011/2012 framgår även att bedömningar i vissa ämnen planeras att fokusera på sådant som inte framgår av ämnets kunskapskrav, som till exempel elevens grad av deltagande och om eleven gör sitt bästa.

Av tillsynen framgår att rektorn är väl medveten om detta och dessutom arbetar för att rätta till det. Rektorn uppger att man på skolenheten arbetar intensivt med bedömningar utifrån de nya kursplanerna och att det är ett prioriterat arbete. Skolinspektionen ser positivt på att skolenheten identifierat bedömning som ett utvecklingsområde och arbetar med att utveckla arbetet för att säkerställa korrekt och likvärdig bedömning.

I intervju med lärare framkommer även att diskussioner och samverkan runt likvärdiga bedömningar sker, men då främst i de ämnen där det finns nationella prov. Lärare uppger att diskussioner och samverkan i systematisk form runt bedömning i övriga ämnen inte förekommer i den utsträckning som skulle behövas.

Skriftlig individuell utvecklingsplan

I skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i. Läraren ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd "Utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen" (SKOLFS 2012:16), och kommentarer till dessa, framgår att skriftliga individuella utvecklingsplaner konkret bör beskriva vilka insatser som skolan ska göra, och vad eleven och vårdnadshavaren kan göra, för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Insatserna ska främst återfinnas inom skolans verksamhet och ansvaret ska inte i första hand läggas på hemmet eller eleven.

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på skolenhetens skriftliga individuella utvecklingsplaner. I omdömena beskrivs i flertalet fall vad eleverna kan, vad eleven behöver utveckla och hur. Men det finns också omdömen som inte utgör en beskrivning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Till exempel finns omdömen som i huvudsak fokuserar på vad eleven genomfört och inte vad ele-

ven kan. Av den framåtsyftande delen av den individuella utvecklingsplanen framgår inte alltid på ett tydligt sätt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Sammantaget måste rektorn säkerställa att utvärdering av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas krav och utarbetandet av skriftliga individuella utvecklingsplaner uppfyller författningarnas krav.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg

Bakgrund

Måluppfyllelse

Bäckskolan 3–6 har redovisat måluppfyllelsen i årskurs 5 för åren 2010 och 2011 samt en kunskapssammanställning i årskurs 6 för vårterminen 2012. Resultaten har förbättrats i flertalet ämnen mellan årskurs 5 och 6. I till exempel musik var det cirka 18 procent av eleverna i årskurs 5 som nådde målen 2011 och i årskurs 6 år 2012 nådde 96 procent av dessa elever godtagbara kunskaper enligt kunskapskraven. År 2011 var det ingen elev som uppnådde målen i biologi och i kemi var det 7 procent som uppnådde målen. När dessa elever avslutade årskurs 6 år 2012 nådde 70 procent av eleverna kunskapskraven i biologi och 54 procent nådde kraven i kemi. I ämnena religion och samhällskunskap har andelen elever som nått målen gått från att i årskurs 5 vara en minoritet till att vara så gott som alla i årskurs 6.

Samtidigt som måluppfyllelsen i flertalet ämnen har förbättrats visar resultaten en nedåtgående trend i några ämnen. I slöjd och fysik är det ungefär hälften av eleverna som bedöms nå kunskapskraven.

År 2011 var det frivilligt att delta i de nationella ämnesproven i årskurs 5. Därför finns enbart resultat från år 2010 och bakåt. År 2010 nådde 60 procent av eleverna kravnivån på alla delproven i engelska, 47 procent i matematik och 63 procent i svenska som andraspråk. Samtliga resultat från de nationella proven år 2010 är lägre än året innan.

Skolenhetens egen sammanställning av andelen elever i årskurs 3 som nådde kravnivåerna på de nationella proven 2011 visar att 92 procent uppnådde kravnivån i svenska som andraspråk/svenska och 88 procent i matematik. Våren 2011 nådde, enligt skolans statistik, 78 procent av eleverna målen i svenska, 71 procent i matematik och 85 procent i svenska som andraspråk. Resultaten har förbättrats sedan år 2010.

I intervjuer och samtal med elever framkommer att det uppkommer bråk och även slagsmål på rasterna ibland, och att elever använder ett icke önskvärt språkbruk gentemot varandra. Enligt elever har situationen förbättrats. Lärare uppger att insatser i form av rastvakter är en av flera åtgärder som skolan satt in för att förhindra detta.

Enligt rektorn har skolan under de senaste åren arbetat målmedvetet med att förebygga och förhindra förekomsten av kränkningar och menar att arbetet har gett resultat, även om arbetet är i behov av att fortsätta. Rektorn uppger att riktade insatser mot till exempel bemötande, förhållningssätt, språkbruk och arbetsro har resulterat i att det har blivit lugnare på skolan. Detta bekräftas även av elever och lärare som Skolinspektionen samtalat med.

Beskrivning av Bäckskolan 3–6

Bäckskolan är uppdelad i två skolenheter. Den ena skolenheten omfattar förskoleklass, årskurserna 1–2 samt fyra fritidshemsavdelningar, och den andra skolenheten omfattar årskurserna 3–6 samt fritidsklubb. Varje skolenhet leds av en rektor. Bäckskolans två skolenheter är belägna i stadsdelen Berga i Linköping. Drygt 98 procent av eleverna på Bäckskolans två skolenheter har annat modersmål än svenska.

Bäckskolan har en förberedelseklass, kallad internationella klassen, avsedd för elever som är nyanlända till Sverige. Flera av dessa har ringa skolbakgrund och förberedelseklassen syftar till att förbereda eleven för undervisning i sin ordinarie klass. Den internationella klassen ingår i skolenheten Bäckskolan F-2 och tar emot elever i årskurs 1-2 från hela kommunen.

Bäckskolans två skolenheter har tillsammans 265 elever som är organiserade i åldershomogena klasser. Skolans personal är indelad i tre arbetslag: F-2, 3–4, 5–6, samt ett arbetslag för fritidspersonalen. Kommunens ansvarstagande för fritidshemsverksamheten beskrivs i separat beslut. Detta beslut avser Bäckskolan 3–6.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Sofia Lindstrand och experten Sigbritt Gålnander deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Malin Forsman
Utredare/föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Tillsynen inriktas vanligtvis mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.** Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys görs i vissa fall en begränsad tillsyn som inte omfattar alla områden.

Skolinspektionens tillsyn avser att visa i vilken utsträckning kommunens verksamhet inom de granskade områdena och vid den aktuella tidpunkten, *avviker* från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Den avser alltså inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i kommunens skolväsende.

Enligt övergångsbestämmelserna i lag om införande av skollagen samt i skolförordningen ska vissa bestämmelser om betyg i 2010 års skollag och 2011 års skolförordning inte tillämpas för elever i årskurs 9 under läsåret 2011/2012. Istället gäller bestämmelser i 1994 års grundskoleförordning. Enligt övergångsbestämmelsen i förordning om den nya läroplanen (Lgr 11) ska förordningen om 1994 års läroplan (Lpo 94) fortsätta gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan under läsåret 2011/2012. Till följd av övergångsbestämmelserna redovisas även de bestämmelser som gäller för elever i årskurs 9 i författningshänvisningarna.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den aktuella skolan redovisas.¹ Skolinspektionens bedömning av kommunens ansvarstagande för förskola och annan pedagogisk verksamhet, fritidshem och vuxenutbildning redovisas i separata beslut. Iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen sammanställs i ett beslut (kommunbeslut).

Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat, samt på den information som inhämtas via intervjuer och observationer under Skolinspektionens besök i verksamheten. I underlaget ingår också en enkätundersökning riktad till elever, föräldrar och personal genomförd i Skolinspekt-

¹ Samtliga beslut går att finna på Skolinspektionen hemsida: www.skolinspektionen.se.

ionens regi.² Även information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Företrädare för kommunen ges möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter innan Skolinspektionen fattar beslut. Alla beslut kompletteras också med en muntlig återrapportering till företrädare för kommunen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor/förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

² Resultat från enkätundersökningen återfinns för respektive skola i Skolverkets databas SIRIS, se www.skolverket.se.